

Benvinguda a la II Jornada Marta Mata

És voluntat de la Fundació Àngels Garriga de Mata, dedicar una jornada de treball a l'any a la Marta, la fundadora, i fer-ho en alguns dels temes que van caracteritzar el seu treball i compromís social i polític en educació.

El perquè de la data: la Marta va néixer i morir al mes de juny, època poc propícia per fer-ho coincidir; però la Marta va defensar i lluitar sempre pels Drets de l'Infant, i d'aquí que pensàrem fer-la el mes de novembre, pels volts del dia 20.

Enguany, la Convenció sobre els Drets de l'Infant celebrarà els 20 anys de compromís dels Estats, dels poders públics, en el compliment d'aquests drets per a tots i cadascun dels infants.

L'any passat vam tenir entre nosaltres en Jordi Cots, el primer síndic per a la infància que va tenir Catalunya i ens va venir a dir, resumint molt i centrant-nos sols en Europa, "que falta la voluntat conscient d'inserir els drets de l'infant en el sistema general dels drets humans i substituir d'una manera convençuda el lema "primer de tots els infants"- amb el seu deix encara assistencial- pel de "els infants també". No és un joc de paraules, sinó un canvi de cultura "

Enguany ens ha semblat oportú, potser sota la influència del manifest NO ES VERDAD, dedicar la jornada sota la pregunta ENS CAL LA PEDAGOGIA? Parlem-ne

Primer escoltarem el professor Philippe Meirieu i després farem unes reflexions.

Abans, però, deixeu-me comentar un parell de coses de la nostra Fundació, que enguany celebra el 25é aniversari, i per això ens ha semblat oportú acabar la Jornada amb l'espectacle que Titelles Marduix va preparar amb la Marta Mata, amb motiu del Fòrum Barcelona 2004, sobre el conte que la Marta va escriure: *La Paraula de Cent Països*.

La Fundació és l'hereva de la Marta, i per tant compta amb aquesta casa i amb tot el que hi ha dins, des d'una biblioteca amb llibres d'Àngels Garriga de Mata i mestres contemporanis fins a llibres de la mateixa Marta i de mestres amics que ens n'han fet donació. Tot aquest fons fa una biblioteca de pedagogia prou interessant, amb llegats com els llibres per a infants d'una escola del CEPEPC, Costa i Llobera, o els apartats específics d'educació infantil, llibres de la República... Comptem també amb l'arxiu personal de la Marta que estem endreçant i catalogant. I treballem en un projecte, que amb l'ajut de les administracions, pot arribar a ser un centre de fons documental viu de la renovació pedagògica del segle XX que porti el nom de Marta Mata.

Mentre no arribi el vist-i-plau de les institucions i per continuar-hi treballant, recollim aportacions de treball voluntari i/o aportacions econòmiques a través d'AMICS DE MARTA MATA.

ENS CAL LA PEDAGOGIA?

Al mes de maig es va publicar el manifest que posem a la vostra disposició per si el voleu signar, cosa que algunes ja hem firmat a títol personal i que també han signat algunes associacions com Rosa Sensat i altres Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya. El va promoure la REDIRIS a nivell de l'Estat, segurament des de la preocupació compartida pel convenciment que algun dels mals de l'educació al nostre país prové de la manca de pedagogia de mestres i professors. I allò que resulta més greu encara i que alguns han anat estenent impúdicament: que la LOGSE ha fet fracassar l'educació, que tots els mals de l'educació d'avui provenen de la LOGSE i de la seva pedagogia que, segons ells, permet fer el que un vulgui.

Us hem fet arribar abans d'aquesta Jornada la lliçó magistral que Marta Mata va pronunciar l'any 1999, en l'acte d'investidura com a Doctora Honoris Causa de la Universitat Autònoma de Barcelona . Heus-ne aquí un dels seus fragments:

“La tesi és que el compromís dels poders públics per a l'educació, l'acció en la societat per complir aquest compromís, el que anomenem l'educació pública, progressa i s'implanta històricament i geogràficament, aquí i arreu, a través de la concepció i la realitat de l'escola pública que s'erigeix com a resposta al dret a l'educació de tot infant. Que per ser realment escola pública, l'escola ha de tenir els requisits que li permetin afrontar l'educació de tots i cada un dels infants, amb èxit, l'èxit d'ajudar-los a ser persones, ciutadans actius d'aquest món.”

Vocabulari sempre precís el de la Marta: diu **èxit** -no excel·lència, paraula molt de moda- i **persones, ciutadans actius d'aquest món**, que vol dir persones amb actituds, valors i coneixements. Puntualitzo perquè per alguns, no els que avui compartim el treball, només donen valor als aprenentatges, a la memorització... I molt sovint creuen i proclamen que aquells que reivindicuem la pedagogia en qualsevol activitat educativa -escola, institut o món del lleure- no valorem els coneixements, ni l'esforç.

I jo em pregunto: Com poden pensar que nosaltres no volem valors a l'educació si el nostre objectiu es aconseguir ciutadans actius? Un ciutadà actiu en el món professional, en el de l'economia, en el món del treball, en el de la política..., ho poden ser sense coneixements, sense esforç, sense responsabilitat, sense autoritat, sense respecte...? I és que a cadascun d'aquests valors li donem significats diferents, des d'un sentit de la responsabilitat també diferent.

Aquesta setmana vaig llegir al diari que hi havia hagut una taula de debat sobre valors -crec que promoguda per Jordi Pujol- amb Victòria Camps, Gregori Luri i Francesc Torralba i, segons el periodista, tots tres coincidien que calia recuperar els valors de sempre com l'esforç, el sentit d'autoritat i el respecte.

Fa pocs dies el Partit Popular va presentar una moció al Senat per constituir una ponència que estudiés les causes de la manca d'autoritat i de respecte al

professorat a la classe i a fora, i les mesures que caldria adoptar per recuperar la autoritat dels docents i l'adequat clima escolar.

La meva intervenció, -que reproduïxo en castellà en el meu bloc, atès que encara reglamentàriament no la podem fer en català- exposa la meva indignació davant la generalització que fa el PP en el sentit que el sistema educatiu no funciona i el desig expressat de manera subtil que hi hagi una autoritat d'un tipus poc educatiu, que naturalment no comparteixo, en les escoles i les classes.

Sovint i així els ho vaig dir, confonen, com diuen els clàssics "Potestas con autoritas". Perquè l'autoritat ni es dóna ni es concedeix, sinó que s'aconsegueix o s'obté a partir de la capacitat d'influir, a partir de la capacitat de convèncer les persones, a partir de la capacitat de fer-les raonar per tal que, sense haver de recórrer al poder o a la força, es convencin i assumeixin conductes determinades.

Estic convençuda que en el camp de l'educació, l'autoritat només es pot exercir des de l'autoritat moral, perquè des de l'autoritat-poder és impossible- o diguem difícil- educar persones autònomes, ciutadans actius, capaces de fer funcionar realment la societat.

Però amics i amigues per influir, per convèncer, per ajudar a raonar i a traspassar valors, cal la pedagogia, no el poder ni la força i cal, per tant, reivindicar-la.

Continuant amb paraules de Marta Mata:

"Però el gran canvi al començament del segle XX ens el dóna l'escola nova, l'escola activa, basada sempre en el desenvolupament de l'activitat del nen. És el model d'escola que hem vist estendre's i arrelar arreu, fins a arribar a creure que entre el model d'escola pública i el d'escola activa s'hi ha establert una correspondència biunívoca..."

En aquesta II Jornada, ja en ple segle XXI, en el qual l'entorn de l'escola ha canviat tant, amb nous mitjans -TICs i/o TACs o el nom que vulgueu- amb la immersió en la societat del coneixement, amb la invasió d'informació i les múltiples opcions d'aprenentatge que es presenten, voldria remarcar la importància de la pedagogia.

I acabo, com sempre, citant el meu pedagog preferit, Celestin Freinet i les seves invariants, o principis inatacables o codi pedagògic.

Invariant número 29

"L'oposició de la reacció pedagògica, element de la reacció social i política és també una invariant amb la qual, dissortadament, haurem de comptar, sense que ho puguem evitar o corregir

"Si tants dels nostres són criticats, denigrats, calumniats, si de vegades s'arriba a mobilitzar contra ells la conjunció de d'immobilismes i del conservadorisme, vol dir que això també és un invariant del progrés escolar i social.

“No us faci pas estrany. Sapigheu, primer de tot, que cal comptar amb aquesta invariant, que és el preu de les vostres conquestes i que les mateixes dificultats i sofrències estan sempre en el camí dels qui volen anar endavant, perquè s’esforcen per ser educadors de debò, generosos formadors d’homes”.

Invariant número 30

“També hi ha una invariant que justifica tots els tempteigs i autentifica l’acció nostra: l’esperança optimista en la vida

“Aquesta esperança serà, en el seguiment temptejant de les invariants, el fil d’Ariadna misteriós que ens conduirà cap al nostre objectiu comú: **la formació en l’Infant, de l’home de demà.**”